

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

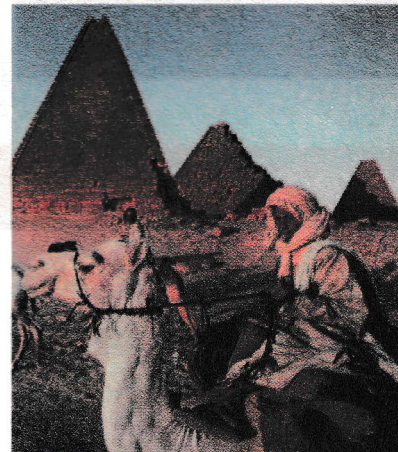
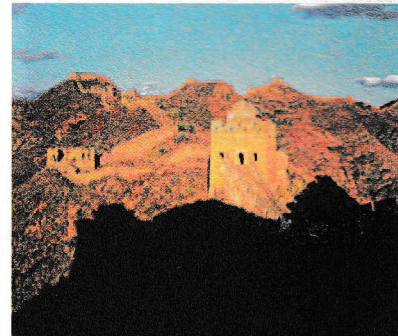
Földrajz

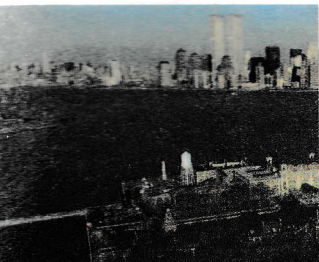
TANKÖNYV A VII. OSZTÁLY SZÁMÁRA

Grigore Posea / Iuliana Armaș

Bévezető – A kontinensek és a Világtenger	4
Ázsia általános földrajzi leírása	6
Földrajzi helyzete	7
Hogyan ismerték meg az európaiak Ázsiát?	8
Ázsia sajátos jegyei	9
Domborzata	10
Éghajlata	15
Vízrajza	18
Növényzete, állatvilága és talajai	20
Természeti tájai	23
Népessége és települései	25
Gazdasága	27
Nyugat- és Délnyugat-Ázsia (Közel- és Közép-Kelet)	30
– földrajzi sajátosságai	
Izrael	31
Törökország	33
Szaúd-Arábia, Irak, Irán	34
Dél-Ázsia és az Indiai-óceán – földrajzi sajátosságai	36
India	37
Az Indiai-óceán	40
Kelet- és Délkelet-Ázsia – földrajzi sajátosságai	41
Japán	42
Dél-Korea	45
Kína	46
Indonézia	48
Vietnam, Thaiföld, Mianmar, Malajzia	49
Ázsia alapvető problémái*	52
Gyakorlatok	53
Afrika általános földrajzi leírása	54
Földrajzi helyzete	55
Hogyan ismerték meg az európaiak Afrikát?	56
Domborzata	57
Éghajlata	58
Vízrajza	60
Növényzete, állatvilága és talajai	61
Természeti tájak	62
Népesség és települések	63
Gazdasága	64
Észak-Afrika (Egyiptom, Marokkó, Tunézia)	66
Közép-Afrika (Zaire)	68
Kelet-Afrika (Tanzánia)	69
Dél-Afrika (Dél-afrikai Köztársaság)	70
Sziget-Afrika	72
Afrika alapvető problémái	73

- 76 **Az Atlanti-óceán**
- 77 **Amerika** földrajzi helyzete
- 78 Hogyan ismerték meg az európaiak Amerikát?
- 79 Domborzata
- 81 Éghajlata
- 82 Vízrajza
- 83 Növényzete, állatvilága és talajai
- 84 Természeti tájak
- 85 Népeesség és települések
- 86 Gazdasága
- 88 **Észak- és Közép-Amerika – földrajzi sajátosságai**
- 89 Kanada
- 92 Amerikai Egyesült Államok
- 96 Mexikó
- 97 **Dél-Amerika – földrajzi sajátosságai**
- 98 Brazília
- 102 Argentína
- 104 Peru, Kolumbia, Venezuela
- 106 **Az amerikai kontinens alapvető problémái**
- 107 **Gyakorlatok**

108 **A Csendes-óceán, Óceánia, Ausztrália és Antarktika általános földrajzi leírása**

- 109 **A Csendes-óceán**
- 110 Óceánia
- 112 Ausztrália
- 115 Antarktika

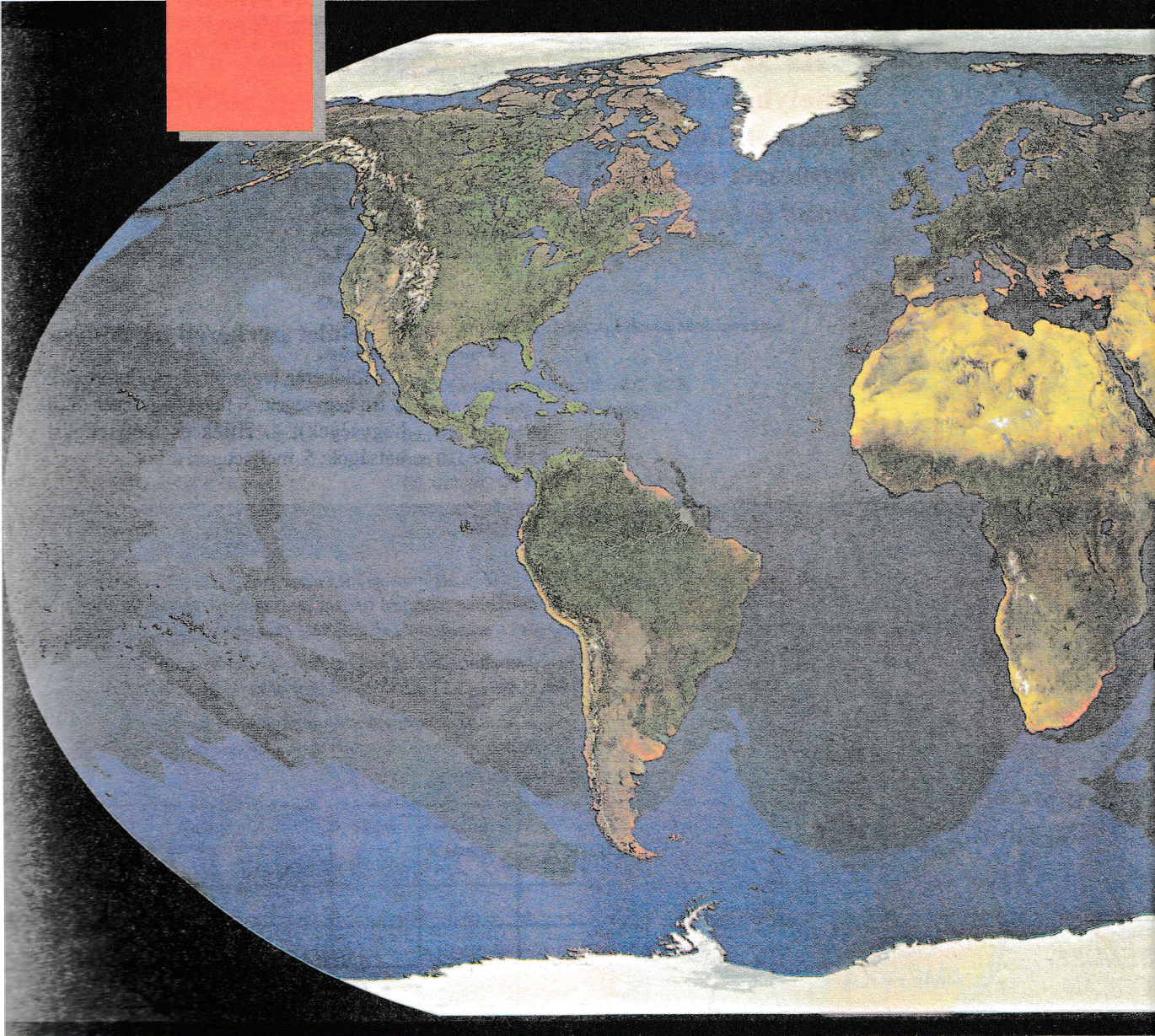
117 **Földünk alapvető problémái**

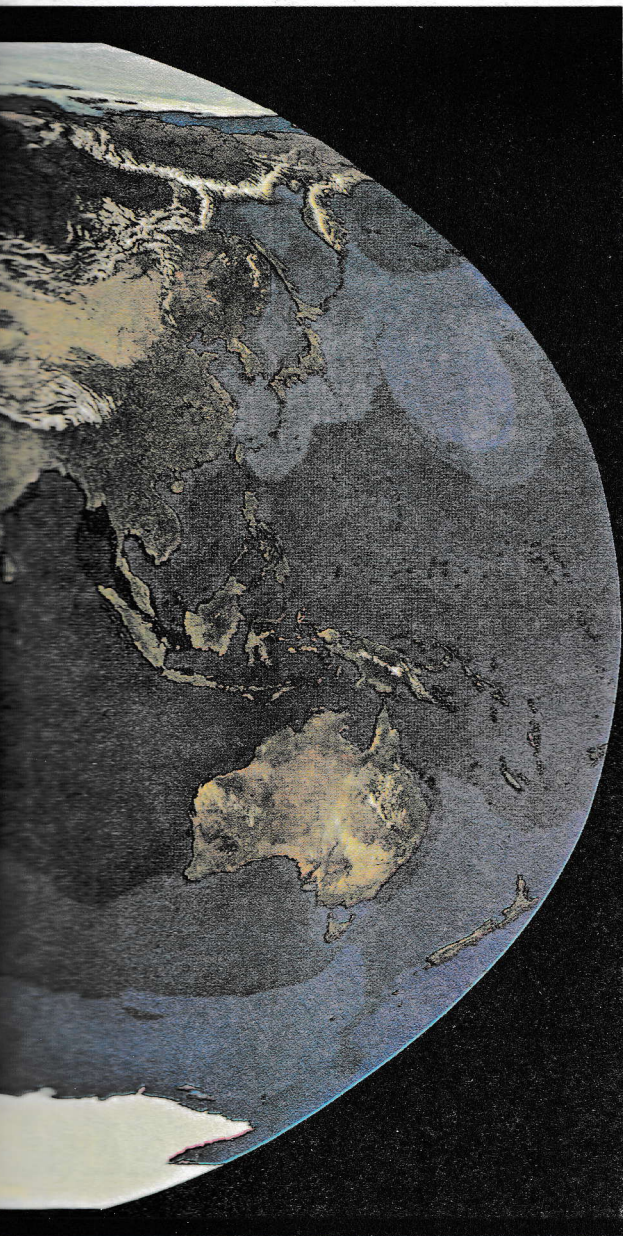
- 118 Földrajzi kifejezések szótára
- 119 Tartalomjegyzék

B E V E Z E T Ő

A kontinensek és a Világtenger

2. ábra. A Föld látványa a világúrból (űrfelvétel)

Az emberiség számára a **kontinensek**nek létfontosságú jelentősége van, hiszen ezek biztosítják számunkra a szükséges életkörülményeket. Tanulmányozásukat a hatodik osztályban Európával kezdtük. Idén a többi világrészre kerítünk sort, de foglalkozunk a Föld nagy óceánjaival is, az óceán ugyanis döntő szerepet játszik a földi élet fenntartásában, másfelől maga is számos élőlény lételeme. Egyébiránt a Föld az egyetlen bolygó, amelyiken a víz cseppfolyós állapotban fordul elő, s amelyen ennek köszönhetően élet létezik.

A Föld felszíne **510 millió km²**, ennek **71%-át** az óceánok foglalják el, és csak **29 %-át** a kontinensek. A hidroszféra **1350 millió km³** óceánvizet, **34 000 km³** szárazföldi vizet, továbbá a légkörben **13 000 km³** párát tartalmaz. Az óceánok és a szárazföldek egyenlőtlenül oszlanak meg a földfelszínen. Az **északi féltekének** 40%-át fedik a kontinensek, a **déli féltekének** mindössze 19%-a szárazföld. Emiatt az előbbit **kontinentális**, az utóbbit **óceáni féltekének** is nevezik.

Óceán	felszíne millió km ²	legnagyobb mélység (m) ÁRKOK	KONTINENS	felszíne millió km ²	legnagyobb magasság (m) CSÚCSOK
Csendes-óceán	180	11 033 Mariana-árok	Ázsia	44	8 848 Csomolungma
Atlanti-óceán	92	9 219 Puerto Rico	Afrika	30	5 895 Kilimandzsáró
Indiai-óceán	76	7 450 Jáva-árok	Észak-Amerika Dél-Amerika	24 17,5	6 959 Aconcagua
Jeges-tenger (Arktikus-óceán)	14	5 449 Fram	Antarktisz	13	5 140 Vinson
			Európa	10,5	4 810 Mont Blanc
			Ausztrália és Óceánia	9	2 228 Kosciusco 5 030 Carstensz
Összesen	362		Összesen	148	

A Csendes-óceán nagyobb, mint az összes kontinens együttvéve, és a földfelszín vízzel borított részének a felét foglalja el. A kontinensektől eltérőleg az óceánok összeköttetésben vannak egymással, együtt alkotják a **Világtengert**. A Világtenger a **Föld tüdeje**. Biztosítja az anyag és az energia körforgását (a víz és az oxigén körforgását) a tenger, a légkör és a szárazföld között, s ezáltal szabályozza a Föld éghajlatát. Az *élet* a vízben jelent meg.

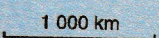
ÁZSIA

Általános földrajzi leírása

3. ábra. Ázsia természet-földrajzi térképe

INDIAI-ÓCEÁN

I. Földrajzi helyzete

Ázsia az egyenlítői térségtől az Északi-sarkvidék övezetéig terjed.

Európától keletre a Csendes-óceánig nyúlik el, és hozzá tartoznak a keleti és délkeleti partvidéke mentén sorakozó szigetek is.

Ha a kontinens szó szorosán vett jelentését tekintjük, tulajdonképpen egyetlen összefüggő földrészt alkot Európával, amelyet **Euráziának** nevezünk.

● Ázsia **területe 44 millió km²**, ami a Föld szárazföldjeinek egyharmadát jelenti, 185-ször nagyobb, mint Románia.

● **Európától mesterséges határvonal** választja el, amely az **Urál hegységtől** nyugatra húzódik, folytatása az **Urál folyó**, a **Kaspi-tenger** nyugati partvonala, a **Kaukázus** északi lejtői, a **Fekete-tenger** keleti és déli partszakaszai, átvezet a **Bosporuszon**, a **Dardanellákon** és a **Márvány-tengeren**, majd az **Égei-** és a **Földközi-tenger** keleti partjainál ér véget.

Afrikától a **Szezei-csatorna** (161 km, 1858 és 1869 között építették a szezei „földszoros” átvágásával), a **Vörös-tenger**, a **Bab-el-Mandeb** tengerszoros és az **Adeni-öböl** választja el.

Ázsiától délre, a **Malakka-félszigetig**, illetve **Jáva** és **Szumátra** szigetéig, a **Csendes-óceán** terül el következő öbleivel: a **Perzsa-öböl**, az **Ománi-öböl** és a **Bengál-öböl**.

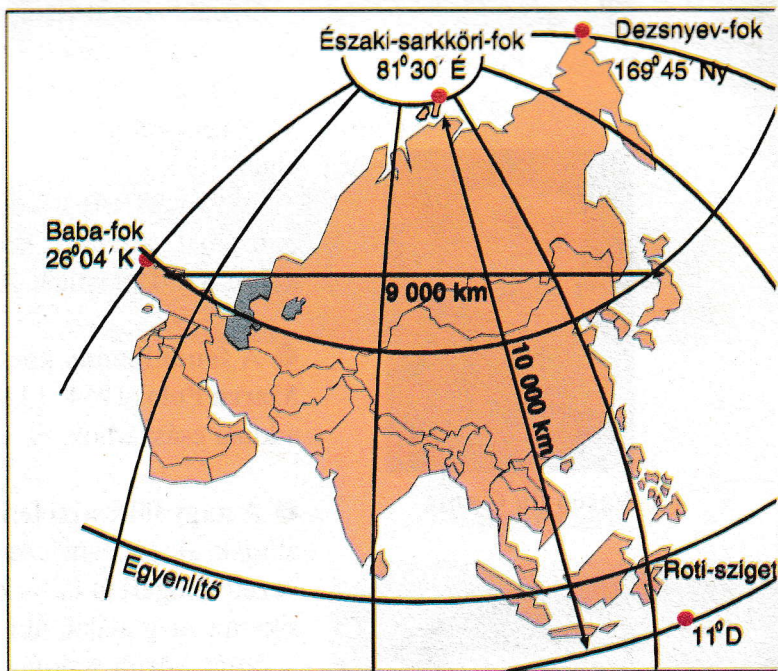
Keleten és délkeleten nagy szigetcsoportok csatlakoznak hozzá, amelyeket a **Bering-tenger**, az **Ohotszki-tenger**, a **Japán-tenger**, a **Sárga-tenger**, a **Kelet-Kínai-** és a **Dél-Kínai-tenger** választ el a szárazföldtől.

Északkeleti csücskében a csupán 35 km széles **Bering-szoros** választja el Észak-Amerikától.

Északi partvidékeit a **Jeges-tenger** vagy **Sarki-óceán** vizei mossák, melybe Ázsia az **Északi-föld (Szevernaja Zemlja)** szigetráj szigeteivel nyúlik bele.

Figyeld meg a 4. ábra térképén, milyen szélességi és hosszúsági körök között terül el Ázsia!

Mit gondolsz, miért különítjük el Euráziát két külön földrészre: Ázsiára és Európára? Ázsia hányszor nagyobb Európánál?

4. ábra. Ázsia földrajzi fekvései és szélső pontjai

A 3. ábra segítségével sorold fel azokat a szigeteket, melyek elválasztják Ázsia keleti és délkeleti beltengereit a Csendes-óceántól elválasztó szigeteket!